ANUL IV nr. 12 (48) OUCOVINE

Decembrie 1985

EDITATE ÎN COLABORARE CU COMITETUL JUDEȚEAN DE CULTURA ȘI EDUCAȚIE SOCIALISTA SUCEAVA

Scrisoare deschisă lui Nicolae Labis

Iti scriem cu emoție această epis-tolă din Suceava evului nostru, acum, în cel de-al cincizecilea DECEMBRIE-LABIS, convinsi fiind că nu poate si motiv de mai rodnică reslecție decit acela pe care l-ai denumit, primul, "lupta cu inerția", însemnînd nu numai revolta față de formele și structurile ce tind a deveni încremenite, dar lupta cu tine însuți, benefica nemulțumire față de suficiență, neîmpăcarea cu modalitătile comode de gîndire si acțiune. Cu toții am învățat din versul tău înaripat că nu poți cinsti mai bine, mai adevărat memoria unui luptător, decît numai și numai dacă iubești lupta, dacă te dedici idealurilor luptei sale. Si să stii că îți cinstim și respectăm marile tale ginduri închinate oamenilor, îndemnurile tale de a for-tiliza zidirile patriei cu "ploile gîndirii", de a învăța ce este omenia și comuniști de a învăța să fim. Sint acestea idei-forță, spuse de tine, înaintea noastră a tuturor, prezente pretutindeni si mai ales aici, în Țara de Sus. La orice sărbătoare copiii și dascălii îți recită versurile: poeții și rapsozii îți cinstesc numele, se întrec în a-ți perpetua crezul, prietenii tăi îți caută an de an urmele. Si să mai știi că la Mălini totul e bine, căsuța voastră cu pridvorul deschis spre florile livezilor găzduiește un fond documentar-memorial, inchegat ca un modest muzeu de literatură asupra căruia veghează cu dragoste și pasiune primarul comunei, profesorii, învățătorii și mai ales elevii satului. Alături de aceasta se află pe mîini bune un important fond din manuscrisele tale, de care se ocupă cu dărui-re și talent secția memorială a Muzeului Județean Suceava. Avem noi o mai veche dorință, neîmplinită încă: o binemeritată casă memorială "Nicolae Labiș", despre care am zis mereu și vom mai zice. Și să mai știi că prietenii tăi din Suceava organizează an de an, din 1969 încoace, unul din cele mai prestigioase concursuri de poezie patriotică la care participă sute de tineri poeți din întreaga țară, patronat cu multă dragoste de către Uniunea Scriitorilor din Republica Socialistă România și întreaga sa conducere, sprijinit cu consecvență de revistele România literară, Luceafă-rul, Contemporanul, Convorbiri literare, Tribuna, Cronica, Ateneu, Ori-

zont și altele. De fapt am vrea să te asigurăm că te simțim aproape în tot ce se întimplă important în viața literar-artistică a acestor meleaguri. Fie că e vorba de Olimpiada de literatură a elevilor din întreaga țară ținută la Suceava, sau de o sesiune de comunicări a studenților de la Institutul de învățămînt Superior, de sutele de lansări de cărți noi, întîlniri cu scriitori și cditori ce se petrec peste an, recitaluri de poezie, dezbateri, colocvii, în toate si de fiecare dată ne amintim, te recităm, te cîntăm, te evocăm.

Datorăm acestei stări de spirit - La. bis, înființarea Cenaclului Suceava al Uniunii Scriitorilor, reunind douăzeci de poeți și prozatori; aceste,, Pagini bucovinene" scrise la Suceava; valoroase cărți și publicații editate în ultimii ani; monumentele dedicate marilor înaintași; o seamă de instituții, între care Teatrul Municipal Suceava ca secție a prestigiosului Teatru Național "Vasile Alecsandri" din lasi.

Așa că să știi că printre noi amintirea ta e vie, iar crezul tău rodeste în cultura suceveană care se mîndrește cu ambiția de a fi mereu sub semnul luptei cu inerția.

Alexandru TOMA

Desene de Ion Carp FLUERICI

Cintec de tară

Dulce lumină coboară pe Țară, zăpezile albe-s cum nu au mai fost iubirea e caldă ca miezul de vară, și drumul i-l știm ca pe-un vers, pe de rost.

înalță stindarde în timp necuprinse

Grădină cu flori purpurii în pridvoare, cu inimă mare de prieten suprem noi stăm la hotarele istoriei tale, pe care de veacuri și-n veac o veghem.

Considerații

aşa-ziselor

asupra

figuri

de stil

III

de G. IVĂNESCU

4. Unele din figurile de stil discu-tate pînă aici, ca epitetul și compa-rația, apar ca forme artistice ale unor procedee sintactice obisnuite, care n-au nici o valoare artistică. Alături de epitetul artistic există epitetul lotea exprima gindirea, căci el aduce o specificare absolut necesară pentru a exprima ceea ce voim să spunem. In absolut necesare in propoziție, pentru că altfel n-am reuși să spunem ceea ce vrem. Faptul că gramatica nu tanță. Ea a dat cuvintului epitet sen-

Filozofia românească se ridică la înălțimi nebănuite de noi romanii, epitetul românească și epitetul nebănuite de noi românii sînt le numește epitete nu prezintă imporsul de epitet artistic. Cuvîntul epitet se poate întrebuința și cu sensui de atribut sau predicat nominal și, în greacă, cuvîntul "epitheton", care stă la baza neologismului epitet din lim

autograf

NICOLAE LABIS

GRĂUNTELE LUMINOS*)

în virtutea unui vechi și chibzuit obicei, oamenii cumsecade cari au făptuit cîte ceva un an de zile își mai frămîntă mintea la finele leatului ca să-și amintească de rodnicia timpului trecut și să facă un bilanț demn de a fi pomenit în gînd atunci cînd, la miezul nopții, se stînge lumîna-

rea și inimile se înfrățesc pentru citeva clipe. Nu pentru incertitudinea de a fi om cumsecade și nu pentru că n-aș fi făptuit nimica, dar dacă nu mi-ar fi adus aminte gazeta de perete, eu nu mi-aș fi făcut un asemenea bilanț. Așa însă, gîndindu-mă oleacă înapoi, văd că anul care se duce mi-a adus, precum multora, multe lucruri bune. Începutul anului mă găsea la Iași, unde proaspăt mă adusese filiala scriitorilor și unde de îndată începusem să rumeg imensa bibliotecă, care de curind a căpătat numele lui N. Bălcescu (la care m-am gindit mai mult în timpul din urmă și am și cercat chiar să scriu cite ceva). Moș Gerilă aduce la copii mici cîte un teanc de cărți. Mie, copil mijlociu (copii mari sunt poeții), mi-a adus o bibliotecă întreagă— și încă ce bi bliotecă! Apoi eu vreau să le spun tuturor că cititorului îi datorez cele ce le dau (atît cit pot).

Cunoasterea vieții? Păi, da, dar în viață trăiesc și-i în firea mea să aspir viața cu ochii, cu nările, cu gura și mai ales cu mintea. Deși nu pot să mă mişc în viață cu iuțeala nagițului, cerc cu mulcomirea noastră moldovenească să cunosc cel puțin tot atît. Talentul? Asta întrece posibilitățile de aprecire exactă formală și ține mai mult de subconștient. Apoi cultura. Ei, aici da, asta se cam poate pipăi. Unii au cîte un ciob, alți cîte o spoială. Cei cu spoiala, săracii, spoială rămîn. Eu mă mulțumesc cu ciobul, un mic cristal care strălucește pe toate părțile. Pe el necontenit se mai prinde cîte ceva. În mijloc este sîmburele viu, care nu se înăbușă sub masa scînteietoare ce-i dă viață și licărește prin ea.

Cei mai mulți dintre noi și mai ales cei mai buni și mai simpli dintre noi au cîte un asemenea grăunte prețios, avid să soarbă cît mai multă strălucire, și involuntar strălucind. Astăzi cristalul lor zgîrîje sticla, mîine va zgîria flintul, iar cîndva va zgîria cremenea și va sparge betonul armat. Asta e o viziune optimistă de viitor care nu va fi întunecată de pericolul găinilor ce vor să înghită grăunțele sclipitoare, cu toate că găinile negre, galbene și pestrițe sunt foarte lacome și neîndurătoare.

Şi cum, aşa-i un bilant? Apoi, da, dacă adaog că în cursul anului ce se va stinge odată cu lumînarea din sara lui Sîn'Vasîli, mi s-a îngrosat cu cîteva cente cristalul meu scump și a reuşit să răsfringă luminos cîteva reflexe venite de aiures. Dorese pe viitor să se mai îngroașe, să mai lumineze sirgur, ceea ce vă doresc la toți, tovarăși. Hai noroc și la mulți ani!

> *)Text inedit, nedatat, care se păstrează în colecția .. Nicolae Labis" de la Muzeul Județean Suceava. Avem toate motivele să-l datăm : sfirsitul lunii decembrie, 1952 (n. Nicolae

> > nicolae Lehrs

Republică-n visul mulțimii se-aprinse și anii trecură, poporul stăpîn ce-n culmea visării de-a pururi rămîn.

N. MOSCALIUC

bile moderne, chiar are acest sens, adică mai exact pe cel de adjectiv. Tot fapte de gindire exprimă și epitete cu altă construcție ca în : Casa în care s-a născut Goethe a fost distrusă de un bombardament, în timpul ultimului război mondial. Si tot așa stau lucrurile cu unele comparații, cele pur logice, impuse de constatări științifice, ca în fraza: După cum diferențele dintre sunete sînt de calitate, cantitative (graduale) si de atitudine (auditive) sau de eliminare (privative) a unei însușiri, tot așa stau lucrurile și cu diferențele dintre sensurile cuvintelor. În acest caz chiar termenul cu care denumim figura de stil este acelasi ca si termenul cu care denumim faptul pur grama-tical, lipsit de valoare estetică. Chiar și în cazul repetiției pare să nu avem o asemenea dedublare între faptul pur gramatical și cel pur artistic, căci, desigur, repetiția pur logică a celor spuse, pentru înțelegerea mai exactă a unor idei, este și ea comparabilă cu fenomenele pur gramaticale ca atributul și comparația. Se pune în acest caz întrebarea: nu cumva alte fenomene gramaticale sau logice pot prezenta aspecte artistice, care trebuie considerate tot atitea figuri de stil? Noi credem că da, Astfel, metaforele așa-zise "coalescente", dintre care noi mai sus n-am utilizat nici un exemplu pentru a susține vreun punct de vedere, prezintă acest caz. Din punct de vedere gramatical, ele sînt apoziții sau predicate, iar, din punct de vedere logic, ele sînt niște identificări cu alte realități, niște definitii după cum epitetele și comparațiile sînt, din punct de vedere gramatical, niște determinări, niște atribuiri, iar din punct de vedere logic, niște descrieri, niște definiții. Cele spuse mai sus sînt valabile pentru

figura de stil a lui Eminescu: Lună, tu, stăpina mării; și aici avem o a-poziție artistică (figură de stil), care ar putea fi considerată metaforă revelatorie — dacă sintagma stăpina mării n-ar determina cuvintul lună, n-ar fi clar cine e stăpînul mării —, dar care e o identificare a unei imagini, cea a lunii, cu alta (aceasta, de ordin spiritual), **stăpîna mării.** La fel este cazul și cu metaforele coalescente care-s nume predicative. Ele sînt tot identificări și deci definiții, și anume identificări artistice, definiții artistice. În celebra cugetare a lui Pascal: L'homme n'est qu'un rescau le plus faible de la nature, mais c'est un reseau pensant, nu avem două me-tafore nume predicative, realizate prin predicare, prin formarea unor predicate [este curios că grupul de la Liege consideră al doilea nume predicativ, p. 160, drept o sinecdocăl. Să dăm și un exemplu din literatura română (după L. Galdi, Introducere în stilistica literară a limbii române, București, 1976, p. 28), anume din E-minescu: Geniul este un trandafir cu foi de laur. Astfel dispar dintre metafore as anumitele metafore coalescente, care devin o altă categorie de figuri de stil. Trebuie să spun că deja Fontanier a vorbit de figura de stil a apoziției, dar el nu a avut la îndemînă exemple predicat, ci numai exemple apoziții: Le superbe Eridan, le souverain des eaux (traducere din Georgicele de Delille) sau De nos propres valeurs auteurs infortunes, Nous sommes loins de nous à toute heure entraines (Boileau, Epistola a V-a). El nu le-a considerat metafore și n-a vă. zut categoria identificărilor predicate

Ne întrebăm acum, fără a da un răspuns, dacă metafora propriu-zisă, ceea ce noi am numit substituția prin imaginea unui lucru asemănător, alături și o substituție neartistică,

(continuare în pag. II)

Vin sărbătorile de iarnă, vine Anul Nou prin zăpezi, se nasc cuvinte esențiale, poți lua urma oricărui gînd în diminețile de sticlă. Aceste sînt zilele în care îmi aduc de fiecare dată aminte de Marele Paznic de Far de la fruntariile Poeziei Populare din Bucovina. Pe statuia lui Simion Florea Marian s-au așezat păsări albe, în grădină omătul e pînă la brîu, la ferestrele casei aburul colindei a ofilit florile de gheață. Era tot într-o iarnă, cu ani în urmă, ardea focul și fumul se zbătea printre brazi, în încăperi căldura te purta pe valurile ei pînă la țărmul plăcutelor arome ale celor mai înalți cozonaci care i-am văzut vreodată, doamna Maria Cărăusu, fiica savantului, ne însoțea cu glasul ei cîntător, ca de presviteră. Și iată acum, răsfoindu-mi caietele, cum vă rog, cum mă rog să pășim încet, să păstrăm caldă tăcere, ca-n vesti-

tele ierni, spre a auzi acele cuvinte...

"— Poftește-l pe tata la masă! zi- zurgălăi, ca să se audă de departe La rînd, ca niște cocori! Intram în сеа тата.

(El se închidea în bibliotecă!) — Tătuță, postim la masă!

că vine părintele Marian de la Suceava. Casa era pe un dímb, cum te duci spre Stupca. Ieșeau toate

casa la răcoare. Mirosea a busuioc. Mergeam la joc. Tata era cu o cărticică în mînă și cu creionul. Totdeauna îsi făcea însemnări ...

Tata nu trecea niciodată prin bucătărie.

Tata își scotea mănușile și gambeta și mi le dădea mie în grijă. O singură dată l-am auzit rîzînd, cînd i-am spus c-am văzut un pui de crocodil în grădină.

Nu era posac, zîmbea, dar nu rîdea zgomotos"...

Cineva a făcut iar foc în casa marianilor. Impersonal, fumul se ridică la cer. Am primit o scrisoare să fiu în seara asta aici. E cineva. Lampa se aprinde în clipa în care deschid ușa de la stradă, de pe care se scutură zăpezi.

Marcel MUREȘEANU

A PRIVI

Intotdeauna, iarna...

gru de țigară. Umbla cu un fes pe cap, ca un turc, să nu-l stingherească pletele, în casă...

La Ilişeşti hramul era la 15 august, de Sfînta Maria. Pleca la mama lui, care era foarte bătrînă, a murit la peste nouăzeci de ani. Emoțiile mă copleșeau și pe mine. Caii erau cu

De abia îl vedeam din fumul ne- neamurile, deschideau poarta. Parcă azi o văd pe bunica. Era îndurerată după moartea soțului ei, Grigore, care a fost omorît mişeleşte. Ieșeau pe prispă, nu aveau ceardac. Tata se apropia și-i săruta mîna. Era cărunt. Părea el tata bunicii mele. Îl urma mama și la urmă eu.

Anul editorial 1985 se apropie de sfîrșit. Ca să nu spunem că este, practic, încheiat. Căci, de obicei, ultima lună nu prea aduce surpri-ze. În acest context ne vine mai usor să afirmăm (deocamdată) că Turnul lui Vasile Andru este unul dintre cele mai solide romane ale anului în curs. Zicem soiid avînd în vedere cîteva calități estetice și extraestetice ale speciei în accepția ei contemporană: relația dintre intenția declarată și reali-zare; consecvența subsumării procedeelor scriiturii la o anumită formulă romanescă și dozarea lor in-spirată; comunicarea suplă dintre secvente, folosind un algoritm des-tul de complicat și, dincolo de modelele generatoare, cu un coefi-cient considerabil de originalitate; integrarea complexului de semnificații al cărții într-o perspectivă ontologică unitară; o remarcabilă supravegheată acuratețe stilistică, expresivă care, în numeroase pa-gini poate fi calificată ca eleganță. Aglomerarea atîtor atribute ar putea fi suspectată de o subiecti-vitate critică, dacă nu s-ar conve-ni că, în fond, ele aparțin oricărui roman de bună ținută. Important este ca între ele să se sta-bilească cele mai adecvate și mai pline relații. V. Andru își manifestase încă de

la debut aderența la modurile contemporane ale prozei; acum cincisprezece ani, opțiunea pentru for-mula "noului roman" (chiar dacă debuta în proza scurtă) reprezenta la noi, și nu numai la noi, o mar-că incontestabilă a modernității. Dar în **Iutlanda posibilă** era limpede că nu se produsese o asimilare completă a modelului. Impresia pe care o lăsa volumul: lecție bine învățată, corect înțeleasă, meticulos conspectată, însă fără a se trece dincolo de stadiul incipient al a-daptării. Pe acest fond, evoluția ulterioară a prozatorului urmează drumul firesc către formula textualistă; adoptat ceva mai demult, textualismul lui Vasile Andru de-vine total în C zi sore sfirșitul secolului și întru totul matur în Turnul. Pornind de la constatarea că în această linie a prozei noastre evoluțiile au fost relativ rapide, trebuie să-l încadrăm pe scriiter în "promoția" ei matură, alături de cițiva (puțini) romancieri care de-ja și-au dobîndit notorietatea. Și chiar dacă este, prin comparație cu ei, mai puțin productiv și intea numi vocatia succesului, Vasile Andru poate fi considerat un li-terat cu profil inconfundabil și de-finitiv conturat. Ceea ce-l diferențiază de ceilalți prozatori textualisti desenează totodată și poziția lui carecum solitară în interiorul orientării. Fiind cu un deceniu (cel puțin) mai tinăr decît cei consacrați, care practică tehnica textualistă mai degrabă empiric, în tot cazul, doar parțial angajați programatic, Vasile Andru cunoscător, după cit putem să ne dăm seama, în amănunt al orientărilor doctrinare textualiste, se situează pe o platformă teoretică mai largă, pe de o parte, mai ferm delimitată, pe de alta. Se simte, în această privință, o solidă asimilare a surselor, de unde, o atitudine față de ele mai angajată în raport cu consacrații și mai liberă în comparție cu cea a neofiților. Aderența lui este, înainte de toate, una de principiu; e evidentă acceptarea premisei că literatura nu este re-prezentarea a ceva an-

formelor și cu atît mai puțin în "bășcălie" (termen — cu etimologie necunoscută, prin dicționarele care încep să apară, prin cronicile literare mai recente, cu tendință de conceptualizare). De altfel, "bășcălia" nici nu poate exprima o atitudine existențială, ea nefiind decît un subprodus al lenei și laștății levantine. Pentru alți textualiști problema-cheie este una de ordin formal: a conferi textului o alură anti-estetică, a-i pune în evidență nivelele, secvențele și modul de producere sau, ceea cei mai derizoriu, a înlocui, măcar parțial, textul cu jurnalul de elaborare a lui. În Turnul nu lipsesc astfel de preccupări, din acest punct de vedere romanul este aproape paradigmatic, dar elementul creație nu este eliminat, cartea nu se transformă într-un pur exercițiu

VASILE ANDRU: TURNUL*1

terior existent, nu este efect, nu vrea să exprime ceva ce nu este deja în scriitura sa. În fond, este vorba de aspirația, deloc nouă, dar altfel gindită de textualisti, de a scoate literatura de sub incidența, de atîtea ori restrictivă sau inhiba-toare, a curatelei realului; afirdreptului și capacității literaturii de a produce, iar nu de a prelua sau transmite sensuri. Un mod de depășire a entropiei existenței prin demascarea ei. Este ceea ce Sollers numea (foarte literar) "un efect imanent de străpungere exercitat asupra realului". Văzut din acest unghi, Turnul este un edificiu cu o temelie filosofică, mai exact, ontologică solidă. Pentru Vasile Andru "a străpunge realul" nu înseamnă a-l demitiza prin iroie, ci a transcende aparențele, a descoperi rețeaua dură a permanențelor care conferă existenței struc-tura unitară și semnificație tragică. Incursiunile timide în parapsiho-logic nu schimbă cu nimic situația.

Tocmai prin aceasta, autorul se desolidarizează și de ultimele promoții textualiste care vizează mai mult afișarea unei atitudini decît exprimarea unui punct de vedere. Ironia adeseori amară, cîteodată sarcastică nu decade în parodie a

formal, într-o demonstrație a virtuților tehnice ale textualismului; nu se vrea un meta-roman.

Putem spune că Vasile Andru nu acceptă în romanul său nici o tendință extremistă ori parțială. Textualismul său este unul ponderat și de substanță. În tot cazul, nu refuză prozei dimensiunea estetică; preluind ceea ce este de preluat, el face, cu consecvență, literatură în sensul bun, propriu, al cuvintului.

Romanul are, în primul rînd, o coloană vertebrală ideatică: o țesătură complevă de relații între ctern și efemer, amorf și organizat, intimplare și determinare, individ și soecie etc.; totul organizindu-se în jurul unui motiv central — turnul — cu dublă acceptie: de "simbol al complexității, al etajelor, al zarvei existențiale, al axului "al vanității" și de stîlp în virful căruia "poți face un salt existențial", servind, deci, "nu să te înalți, ci să-ți frîngi gitul, să te strivești, să te sfarmi, să te refaci eventual în altă dimensiune". Acest nucleu ideatic-simbolic se nutrește dintr-un număr impresionant de teme. Meritul cărții este de a descoperi conexiunile dintre

ele, de a le pune, cum s-ar zice, în ecuație. Autorul nu e atît de naiv încît să propună rezolvări, dar nici nu adoptă o atitudne interogativă; neutralitatea este programatică și, în consecință, cartea, ca orice scriere cu adevărat textualistă este descriptivă. Autorul o afirmă fără echivoc încă de la început: "Dorești de atîta timp să scrii o carte care să înceapă de la Bing-Bangul primordial (marele tunet, clipa zero); să recapitulezi lumea de atunci și pină azi, prin secvențe-cuante. Și toată povestea să vă conțină pe voi. Chiar pe voi" rață de un asemenea proiect căruia autorul îi recunoaște dimensunile copleșitoare din toate punctele de vedere, soluția nu poate ține decît de domeniul speculației: "Într-o iubire este încifrat, în fond, mesajul de bază al speței. Speța se află într-o relație de rezonanță cu toată materia. Deci drumul de la dragoste la materia lumii este cel mai scurt, cel mai potrivit cu o viață de om".

Așadar, Turnul este, la acest nivel, povestea unui cuplu, un ro-

Așadar, Turnul este, la acest hivel, povestea unui cuplu, un roman de dragoste sentimental pină la un punct, desigur în mod deliberat, deschis reflecției ontologice de la el înainte. Perechea comunică însă pe orizontală cu alte celule (hexagonale, zice autorul) ale structurii colectivității și pe verticală, în timp, prin racursiuri filogenetice. Astfel romanul se autogenerează printrun permanent proces de discontinuitate. Secvențele sint însă confundate neîncetat între ele și cu ansamblul, acesta fiind orientat permanent și constant spre infinitatea posibilelor segmente care-l împiedică să se reînchidă, chiar dacă, prin moartea eroinei, cuplul dispare. Personajul-narator (refuz să-l numesc scriptor) și Daria sint perfect individualizati, însă, dincolo de personalitatea lor puternic reliefată, constatăm că autorul urmărește conturarea unor fenotipuri; desigur, consecvent liniei generale a romanului, Intentia aceasta se subsumează uneia dintre dominantele cărții: ca text Turnul este un roman sintetic. Sînt reunite întrostructură remarcabil articulată moduri net diferentiate ale scriiturii: epic, dramatic, liric, reportericesc, aforistic, eseistic, cinematografic. Suficient cred pentru a contura versonalitatea unui scriitor medern, întrutoful adaptat exigențelor prozei moderne.

Mihail IORDACHE

*) Bucuresti, Editura "Cartea Românească", 1985.

Considerații asupra asa-ziselor figuri de stil

(urmare din pag. I)

deei pur logică sau gramaticală. Rāspunsul trebuie să fie afirmativ: există substituții de termeni (cuvinte sau sintagme de cuvinte). Dar nu ne referim la fantele de sinonimie lipsite de orice valoare artistică: schimbările de sunete ale limbajului — schimbările sunetelor — schimbările fonetice, ci la fenomene de catahreză: piciorul mesei, al muntelui fată de piciorul omului sau, simolu, picior. Deci și în cazul substituți lor avem două feluri de procese: cel logic și cel artistic. Dar aici procesul logic poartă numele de catahreză, jar cel artistic numele de mataoră.

Astfel stind lucrurile, se pune problema dacă și alte fenomene sintactice nu pot deveni figuri de stil. Lucrul este evident pentru interogație, care e de două feluri : cea născută din nevoia de informare și cea cu valoare artistică. As crede că și coordonarea poate fi și artistică, deci o figură de stil, și anume atunci cînd coordonăm lucruri, acțiuni etc., din serii deosebite, care nu sînt în realitate coordonate. Astfel, cînd Eminescu spune: Deopotrivă i stăpînește raza ta și geniul morții, avem o asemenea figură de stil, căci lumina lunii și moartea sînt asociate aici parecum abuziv : constituie o surpriză dar coordonarea se poate combina cu repetiția sau poate deveni o enumerare, o acumulare, deci o altă figură de stil.

5. Personificarea prezintă două categorii, după cum constă în înfățisarea ca o ființă cu viață a unui obiect material neînsuflețit sau a unei idei; nu avem o înlocuire a unei imagini cu alta, ci modificarea unei imagini prin faptul că i se atribuie obiectului de la baza ei acțiuni ale omului; în al doilea caz, ea este substituirea (înlocuirea) unei idei cu imaginea unei persoane masculine sau feminine căreia i se dau unele aspecte care să sugereze ideea (ca de exemplu o femeie legată la ochi pentru a simboliza justiția, dar și corpul

judecătoresc). În acest din urmă caz personificarea devine simbolizare, simbol. Personificarea de primul tip se realizează prin apostrofă sau invocare, deci prin vocative, pronume si verbe de persoana a doua (singular sau plural) prin identificări care sînt proprii numai cínd vorbim despre cameni : Lună, tu, stăpîna mării..., sub lumina ta. fecioară..., lin privit-ai prin ferești..., ție singură-ți arăți etc. U tilizarea cu scopul de a arăta pro cesul unei realități neînsuflețite a unor epitete sau predicate care sînt normale cînd vorbim de ființe însuflețite, ca în cazul: Me. reu va plînge apa, este o metaforă și nu duc la o personificare (în cazul de față a rîului); în acest caz avem fenomenul numit homeoză "asemănătoare". În cazul personificării, este mai clar decît la ori. care altă figură de stil că avem a face numai cu o schimbare seman_ tică și de reprezentare, și nu cu o schimbare a unui cuvînt. Înfățișarea lunii ca fecicară se realizează, este drept, prin adăugirea cuvîntului fecioară (la vocativ, căci avem o adresare către lună), deci prin ceea ce am numit identificare și prin indicarea unor acțiuni ale fecioarei. Dar aceasta nu schimbă deloc natura fenomenului stilistic: avem a face cu o procedare caracteristică epocii primitive a umanității, cînd s-au creat miturile; si chiar avem a face cu vechea mitologie greacă și romană, rămasă însă numai în literatură. Considerații similare trebuie însă să facem si cu privire la cea de a doua categorie de personificări: la acestea avem a face tot cu rămășite din epoca mitologică a umanității, cînd de exemplu gr. themis - "legea divină sau morală, regulă, obicei, drept, pedeapsă" devine și o Zeiță. Voi adăuga că procedeul era curent în lumea indoeuropeană primitivă și veche, căci el se găsește și la vechii indieni, la care de exemplu vok

"voce" ajunge și numele unei zeite, precum și la romani (cf. divinități ca Fortuna).

6. În urma celor spuse pină a-cum, trebuie să tragem concluzia că o parte din figurile de stil, si nu numai cele numite tropi, dar si altele, toate însă cu valoare ar-tistică, rezultă din modificările aduse reprezentărilor fundamentale ale unei opere literare, modificări care sînt de mai multe feluri : substituiri ale unor elemente din reprezentarea fundamentală cu alte reprezentări, adăugiri ale unor reprezentări noi, modificări în așezarea (deci topica) reprezentărilor fundamentale sau în asezarea substituirilor si adăugiriler lor după diferite scheme. Desigur, avem și figuri care-s fenomene pur logice, gramaticale, fără valoare estetică, si numele lor cîteodată este același ca și al faptelor cu valoare artistică (de exemplu comparația, la care noi am adăuga identificarea sau definirea prin atribut sau nume predicativ); dar aici ne-au interesat figurile de stil estetice, artistice. În genere ele au fost considerate ca fapte de limbă, ca fapte privind expresia lingvistică, deci expesia fonetică. Studiul tropilor si al altor figuri de stil, ca epitetul, a fost considerat ca un studiu lingvistic. Este o mare greseală aceasta. Figurile au lec în domeniul reprezentărilor (= imaginilor), și sînt deci de domeniul a ceea ce s-a numit critica si istoria literară, jar, ca stiintă generală, poetica. Figurile de stil artistic luate aici în discuție sînt numai indirect fapte de limbă, adică întrucît orice fapt de gindire si orice reprezentare își are expresia prin limbaj. Dar ele sînt fapte de reprezentare (si gîndire) si ca atare sînt de domeniul științei care se ocupă de reprezentări, deci de domeniul istoriei, artei și poeticii. Aceasta cu atît mai mult, dacă vom înțelege prin limbă, mai exact prin vorbire, numai expresia fonetică și asocierea semnelor din această expresie cu diversele sensuri exprimate. Dacă limbajul nu cuprinde sensurile, cum cred că stau lucrurile, atunci figurile de stil discutate nu sînt fapte de limbaj de-

cît pentru că sensurile și reprezentările se exprimă prin limbaj. Ele sînt fapte de sens si de reprezen-tare și ca atare sînt obiectul de studiu al semanticii, care ea în-săși se constituie ca o stiintă ex-tralingvistică, paralelă cu lingvistica si cu stiința mai largă decît lingvistica, a semioticii, care ea însăși nu are a face cu sensuri, ci numai cu semne și cu legătura (asocierea) acestor semne cu un continut, fie el sens, deci gíndire, fie el reprezentare. Aceasta nu înseamnă că lingvistul nu trebuie să se ocupe de figurile de stil în discuție. Faptele de limbă autentice sînt însă figurile de stil care au loc chiar în materia fonetică a operei literare, ca aliterația. De fapt, ele nu pot fi identificate decit studiind faptele de limbaj care sînt expresia lor. Ele sînt însă fenomene ale reprezentării, ale imaginii. nu ale expresiei fonetice a operei literare, și deci nu ale limbii.

Dar noi ne-am referit pînă acum la figurile de stil artistice, nu si la cele neartistice, adică la cele ale limbajului logic, obiectiv, pur informativ. Sint acestea din urmă figuri de stil? Sau nu? Judecînd după unele definiții și după faptul că numai sensurile artistice ale unor cuvinte sint considerate figurate, deci figuri, ar trebui să deducem că aceste figuri de stil ale limbajului logic, obiectiv, nu sînt figuri de stil. Realitatea este că sînt și ele figuri, în sensul pe care-l avea latinescul figura, dacă, întocmai, ca și în cazul stilisticii care, dintr-o stiință a stilului, deci și a stilurilor logice, obiective, a devenit la unii cercetători stiinta stilurilor artistice. subjective. S-a ajuns să fie numite figuri de stil numai figurile cu valoare artistică.

Am spus deja mai înainte că termenul figură de stil nu e cel mai potrivit pentru a denumi realitățile în discuție. În această epocă de revoluție în idei și în terminologie a științelor sociale și a filozofiei, nu întotdeauna fericite, ar trebui poate să se caute niște numiri mai potrivite și pentru ceea ce numim astăzi figuri de stil sau, mai rar, figuri ale limbajului.

Dialog nocturn cu Nicolae Labiş

Din ce în ce mai greu
Urmele pașilor tăi desenează
Contururi stranii.
Singerînd, sufletul meu
Numai cercuri și spații
De ură și mare iubire...
— Un cuțit la cingătoare
Un cuvint nemairostit
Din ce lume ai venit?
— Cercul se stringe cu plec
Din nou în munți la vinătoare
Mă-nvăluie un foc abia simțit
Nici eu nu știu de unde am venit.
— Să-ți dau flori și haine lungi
Iarăși copil să ajungi
Sai în cerc intră-n pătrat
În păcatul ce-o să-ți deie
Mingîiere de femcie...
— Din ce în ce mai greu pășesc
Sub tălpi pămîntul arde — foc aprins —
Unde-am ajuns de nu mă mai găsesc
În jur e nins a foarte nins
Pămîntul mă îndeamnă stins
Pămîntul — frate drept — pămîntul
Flămîndul flămindul...

George DAMIAN

Anotimpul decembrie

Cunosc împăcarea aceea în care, tirziu, toate lucrurile se destramă ca-n sticla iernii aburul cuvintelor noastre și nu pot să mă-ntorc să-ți spun cîtă singurătate. Cunosc hainele, de pe acum croite ale celuilalt anotimp, drumul alb, nesfîrșit al muțeniei din toate semințele, din toți mugurii și nu pot să mă-ntore să-ți spun cît pustiu. Cunosc amăgirea aceea cînd toate culorile au pus stăpînire pe inimă te-ndeamnă să crezi că e vorba de biruință și pace și nu pot să mă-ntore să-ți spun cîtă asteptare. Cunosc apăsarea aceca, mai dureroasă și mai adîncă decît mușcătura cuțitului, sub care ochii se sting și gura amuțește, cind ți se dă libertatea de care nu mai ai trebuință, cînd vine o pasăre să-ți ceară umerii, cînd vine un vînt înghețat să-ți acopere cîntecul și nu pot să mă-ntore să-ți spun cîtă înfricoșată ninsoare.

Victor Traian RUSU

Punte de fum

Încă mai flutură eșarfele Primei zăpezi Aducîndu-mi aminte de zbor

Străzile se leagănă În ochiul înroșit al ferestrei De acolo de unde Mă voi rostogoli Curind

O, neînsemnate mirări Alcătuind Fragila pasăre a inocenței.

Ion BELDEANU

Baladă

Pămint cu valea-n deal, cu dealu-n vale } ezlănțuind fantastice lasouri Vedeau ca-n vis cum codrul se prăvale Îndurerînd izvoarele spre nouri,

Pădurea se bătea cu moartea-n parte — Lovită, sfîșiată, fără moarte,

Tăiați-o! au zis stăpînii. Cuiburi țipau prăbușindu-se Cu pui golași, cu ouă încălzite. Hei rup! au gemut tăietorii, Dar fagii și brazii — ei, nu. Pui de privighetoare-n surcele Căprioare valsează mortal.

Poetul suride-n inima pădurii Inlocuind-o cu el însuși. Intact, nesfîrsit, fără moarte.

Gheorghe LUPU

Inscriptie

Pe unde mai colindă azi ecoul, Scăpat dir sîni de piatră detunată. A colindat un pui de cerb odată. Care-a păscut în pajiștea de stele, În ochi a adormit apol cu ele, Și-n visul scurt, sub mantia de rouă, Ce-a ars în zori cu flăcări de opal. A răvășit pe ferigi și pe cetini Poeme cu ecouri de cristal.

Pădurea, sărutată de furtună, A-nmărmurit, ca o statuie goală, Sub foșnetul de pași pierdut prin ierburi, Cu puiul mic de cerb culcat în poală.

George L. OSTAFI

Hai ku

îmbătrinește livada iar noi o credem înflorită

din mireasmă-n tezaur curg dorurile bătrînilor tei

în urma furtunii doar aburul străbătut de lumină

Ce fericire să crezi că visezi cînd începe să plouă

pe malul mării singuri noi, în rest, castelele de nisip

Camelia CORLATEANU

PERMANENȚA LUI LABIȘ

Manuscrise labișiene

Cele două poeme inedite din fondul de manuscrise ale Muzeului Județean Suceava, ultima aflată într-e dactilogramă neterminată și adnotată de autor, amindouă însă nedatate, pe care le propunem de data aceasta cititorilor roștri, par a fi — în cadrul acestui compartiment al operei sale — dovezi peremptorii ale existenței acelui "spirit al adincurilor" care scoate de sub orice adumbrire cea mai mare suprafață a creației labisiene. Tocmai valoarea îndiscutabilă a textelor ne-a hotărit, așadar, să le dăm la lumină într-un moment aniversar, cînd starea de potir a peeziei lui Labiș se întoarce întreagă și neatinsă la noi, așa cum se va întîmpla adincă vreme. M. M.

VIRSTA DE BRONZ

Negre talazuri pădurea-și rotea împrejur, Ciocanul de silex s-a rupt între rocile dure. Nouri lățeau peste zare vîrtejul lor sur Marile voci bubuiau peste cer, pe pădure:

"Cioplitor în granit, rob al vîrstei de piatră, primare, Ochii ți-s plini de-ntuneric, de chin și de hău, Pămintu-i roșit de ucisele clăi de frunzare Ale tusei sufletului tău.

Caută jezărul apelor grele și pure, Scaldă-te-n ele, virsta de bronz s-o ajungi !" Marile voci bubuiau peste cer, pe pădure, Și pădurea suna dintr-o zare-ntr-o zare, atunci.

Pași-mi alergă prin bahne și stînci prăvălate Calea cea bună o caut prin cremeni, pe grind — Brazii-și apleacă bezmetice frunți, să-mi arate Cărarea, și fruntea spre zările toate întind. Ca un trăsnet rotund, luna sfîrîie-n văile ude Nouri de noapte se strîng huruind pe înalt.

Cu hohote rele-mprejur nevăzut se aude, Tropotul negrelor capre izbit în bazalt.

Dar uite — prin bezne-o fisie de vie lumină Cum se-ncurcă și lunecă lungă sub stînci, pe pămînt. Aleargă-o măicuță bătrînă prin sihle, cu părul Bespletit ca o flacără albă în vînt. Brîul de lînă, din copcii desprins, se deșiră Și calea-i înseamnă sub stînci, luminos, jucăuș., În jur sclipitoare gîngănii de noapte trec roiuri Si ea, lîngă tîmplele-i, palmele-si ține căus.

— Măicuță bătrînă, cu briuri de lină, fugare, Ochii mi-s plini de-ntuneric, de chin și de hău. Pămîntu-i roșit de ucisele clăi de frunzare Ale tusei sufletului meu. Unde e iezărul apelor grele și pure Scaldă să-mi fac, vîrsta de bronz s-o ajung?

Ea S-a oprit — Un vîrtej nemișcat în pădure — Si glasu să-i unduie-a prins, întristat și prelung. — Drumul ți-aș spune, dar eu nici pe-al meu nu mi-l știu De cînd, blestemată prin cîntec, de drumuri nu-mi pasă, Si-mi caut feciorul, ciobanul cel vrednic și viu, Nuntit cu o mîndră crăiasă, a lumii mireasă. Ochilor tulburi ai mei pentru veci le e dat, Palid, pe leagăn de triluri, de-atunci să îl vadă; Pașilor mei de atunci, pentru veci le e dat Zadarnic să-l caute-n codru imens din baladă.

Pași-mi mai repezi prin bahne și stînci prăvălate
Calea cea bună o caută-n cremeni, pe grind —
Brazii-și apleacă bezmetice frunți, să-mi arate
Cărarea și fruntea spre zările toate întind.
O umbră, călare, prin cetină drum își desprinde,
Și tropotul calului sparge ecouri la cer.
Iși criscă mînerul, în pumnu-nnodat și fierbinte,
Sub licărul cioatelor putrede — un luciu hanger.

- Voinic, ce-ți ții stînga pe pîntec, crispată și mare?
Ochii mi-s plini de-ntuneric, de chin și de hău.
Pămîntu-i roșit de ucisele clăi de frunzare
Ale tusei sufletului meu.

Unde e iezărul apelor grele și pure Scaldă să-mi fac, vîrsta de bronz s-o ajung?

Omul se pierde-n galop viforos, prin pădure,
Doar calul cu capul întors îmi nechează prelung:
— Stăpinu-i înaltul la stat, cel din țara de jos,
Pălit cu hangerul hoțește întins sub stacană!
Stăpinu-i răpusul, temutul haiduc Alimoș,
Sburăm în mișel să dăm roșie, crincenă vrană.
Stăpinului groapă-am să-i sap sub un ulm argintiu,
Luminată-mprejur cu scintei izvorind din copite.
Balada ne-nvăluie-n tragicu-i fald și nu știu
Cărarea ce duce spre apele tale vrăjite...

Pași-mi mai repezi prin bahne și stinci prăvălate Calea cea bună o caută n cremeni, pe grind — Brazii-și apleacă bezmetice frunți, să-mi arate Cărarea și fruntea spre zările toale intind

Vintul mă mină din spate și frunzele țipă, Rotindu-se-n trimbe sonore bătute de vint. În față-mi un dom si-a-nălțat crenelată aripă, Si turnul de veghe-i inalt, dar la mijloc e frint. Luna prin nourii sparți îsi revarsă bogat Razele-i blinde cu luciu de galbenă miere. Sub lumina lunară, intreg, acest dom a-mbrăcat Voevodale mantii de tăcere. Chiotul codrului negru in jur amuți Si o caldă ninsoare de raze a prins să se cearnă. Dar cine-i acest castelan cu lungi plete corbii, Si cu fruntea mai largă ca bolta senină de iarnă? Inima-i bate puternic - aud cum trezește, În linistea nopții aceste, ecouri adinci, Zvicniri inegale, nervoase, ca sbuciumul apelor Fierbinți, prăvălate n cascade pe stinci. Gura lui dură incearcă surisuri răzlețe. în ochi o lumină ii plipile, iregular Cind in valuri mocnite de-o nepăsătoare tristețe, Cind in fulgere crunte de ură, cu clipăt amar.

— Semet castelan, tulburatu-ți-am visele oare?
Ochii mi-s plini de-ntuneric, de chin și de hău.
Pimintu-i rosit de ucisele clăi de frunzare,
Ale tusei sufletului meu.
Unde e iezărul apelor grele și pure
Scaldă să-mi fac, virsta de bronz s-o ajung?
Sleit de puteri am răzbit pin-aici, prin pădure,
Și totusi nu pot să m-abat de la drumul meu lung.

— Străine, sint prințul poemei poporului meu, Trecut printr-o lume de pustiitoare cloroze. Si-acuma imi fulger revolta și sbuciumul greu Si-mi port cadențata durere în ritmuri de glose. Străine, opreste-te, linisti adinci să gustăm. Eu ru știu cărările printre-ale brazilor creștete. Haide, ospăț cu luceferi și sori să-nălțăm, Leagăne dulci de abisuri ne-așteaptă — opreste-te!

Pasi-mi mai repezi prin bahne și stînci prăvălate Calea cea bună o caută-n cremeni, pe grind — Brazii-și apleacă bezmetice frunți, să-mi arate Cărarea și fruntea spre zările toate întind. Unde e steaua polară, a inimii mele? Reci deznădejdi mă pătrund cu un tremur ascuns... Dar iată! Sub viscol de ghiață, durere și stele, Pin lumea visării în lumea cea vie-am ajuns.

Vă¶e-s rosii de foc. Cu scîntei în funingini Valuri de moarte pe satele țării se cern. Păsări metalice iscă încinse pecingini, Un popor se frămîntă-ngrozit ca-ntr-un mitic infern.

— Ostene din vale, bălan, într-un strai ponosit, Purtind carabina cu fumuri prelinse pe nară, Ce groaznic cutremur (îținile țării-a urnit, Ce groaznic vulcan a zbucnit dintr-odată în tară?

-Străine, războiul, privește-l, se-nvîrte galop, Se mistuie însuși ne dîrent - privoste l cum piere! Străine, în țară acum, armii noi au adus Un viscol de înnoitoare putere. Străine, tu cauți, știu bine, un iezăr vrăjit Priveste, ruinele-acum dau lăstare smicele -Ascultă, în vale vuiește-un popor dezrobit, Coboara, acolo e clocotul apelor grele. Din munții închiși, greii pași mi se-nsiră în vale; O bură de scrum, fulguiește pe cîmp si grădini. Am stat ca un pom între cimpuri, cu brațe de jale, Privind atît sînge, și atîta desfrîu de ruini. Dar iată, un vint fluturînd moi petale de mac, Soioasele cerului pîcle în valuri le suge. Privesc cum în sine și-n limbi pentru plug se prefac, Zăbrele, cătușe, belciuge. Dar cine aleargă pe cal costeliv, risipind, În urmă, a groazei sălbatice hohote sparte? E Manea, miselul boier, de haiduc păgubit, Ucis în baladă, fugind înc-odată de moarte? Ori, poate, e, verde la fată, cioban ucizaș Ce-a vrut prin omor turme mari si mai mult să-și sporească — Și fuge de noul județ, necîntat, pătimaș, Ori poate-s gălbuii ochi tulburi de broască? Priviți-i, s-ascund, în adînci văgăuni de sobol, Isi leapădă piei împistrite, cojoace de dochii! Mînia-n dureri adormită de veacuri - mi-o scol Si_mi scapără fulgere ochii, Tăceri aparente și ultime-mi sfisij-fisii. -Pe umeri simt palmele patriei, umede, calde. Marile voci bubuiesc: — Astăzi fără să știi, Tăietor în granit, ai primit lung visatele scalde! Vîrsta de bronz! Brațe păroase desfac Brațele, mintea, sub soarele nou să asude. Largile nări strîng din mugurii încă ce tac, îmbătătoare miresme, virile dar crude. Prieteni, voi mulți, întîlniți pentru veci de acum, Vorbesc despre noi, între suflete slobode-s punțile. Ca, împrejurul catargelor, stoluri de păsări, Noi întrebări, întrebări ne înconjură frunțile. Deslegări la-ntrebările noastre detună în creier, Din stol, întrebări desfăcute în pulbere curg; Privirea ni-i plină de flama-ndoită-a zorilor Calme și noi - și al lumii trecute amurg. În jur un popor de constructori, roiește. Unelte

Să strîngem în pumni cum hangerul strîngea Alimoș

Nutrim nerăbdarea în jur să suim fel de fel de

Clădiri și grădini, între oameni la suflet frumoși.

OMUL COMUN (fragment)

Nu pot să uit amiaza cu păsări, stol de stol... Se ridicau din brazde miresme-nțepătoare Și eram trei prieteni acolo-n cîmpul gol Pe cînd nășteau izvoare-n depărtare.

Rotea în preajmă timpul aripile-i semețe. De-atuncea izvoriră zori noi și nopți de lut. Cel mai viteaz prieten, mai plin de tinerețe În lupta cu dusmanul a căzut.

Si celălalt prieten pierdut e pentru mine — Cind îi vorbesc de oameni rînjeşte cu albi dinți, A obosit în lumea reală. Are-o lume În cifrele dosarului, cuminți.

O nouă zeitate, Biroul, c-o privire L-a împietrit pe drumul progresului, stîlp sec. Iar eu în ceasuri tulburi mă zbucium în neștire Și-n alte ceasuri simt că mă înec.

Nu se mai poate. Vintul mi-a scuturat grădina, S-au destrămat pe straturi petalele de mac. Să-neere a doua oară să distilez lumina? Aș încerca... Dar, doamne, cum să fac?

II. REGENERAREA

3. OMUL COMUN REINVAȚĂ SĂ ÎNJURE

Ne umblau pe trup păduchii cînd gemeam în lanțuri grele; Azi, cînd slobod ne e brațul ei s-au furișat sub piele. Noi muncim și stringem seve — mai bogat c-al nostru sînge, Însă sîngele și seva nu pentru păduchi le-om stringe.

Pe Irod păduchi sub piele îl uciseră în chinuri. S-au scornit și-n contra noastră sumedenii de veninuri — Noi nu vom răbda veninul, nici prostia nici hoția. La nevoie smulgem pielea să stîrpim păducheria.

*

Iată-l, plămădit din unghiuri nedecise și din țepi. De-l privești, nu știi de unde să-l sfirșești ori să-l începi. Chiar de-i ciolănos ori buget îl înjuri, că-i stîrpitură, Dar cu toată-njurătura stirpitura asta fură.

Dacă ți-i mai mic tainul, e c-o parte ți-a luat-o, Dacă punga ți-i mai goală, el, șiret, ți-a dezumflat-o, Dacă gindul pe sub frunte se-nvîrtește încurcat, El, cu ghiare nevăzute și acolo țe-a furat.

Blestemi țara, blestemi pita și el rîde, gîde hîd. Oameni buni, de i-ați cunoaște, ați vedea că nu mai rîd, I-ați izbi cu vrăjmășia de la Tepeș ce-i străbună, N-ați mai înjura atuncea pita bună, țara bună.

*

Pe marca noastră-s valuri și sînt întinderi calme, Sînt grohotiri de tunet și triluri lungi de nai, Se-neacă unii-n repezi vîrtejuri de sudalme — El, gol și sec, plutește ca un pai,

Cindva, din intimplare făcuse-o faptă dreaptă, Unică scăpărare pe-al vieții lui cer sters. Dar nu te-ndreptățeste la rai unica faptă Precum nici pe poeți un singur vers.

Cu viziera faptei intimplătoare trasă, Sub ea figura-i timpă ferind-o de priviri, Spre-o treaptă socială, pe fringhii de mătasă Se suie făt-frumosul din sictir.

In jur duc zeci de oameni poverile-i prea multe, El dă porunci gîngave, privește încruntat Și-i vai de îndrăznețul ce-ncearcă să n-asculte Principialu-i glas pițigăiat.

Stați, oameni buni, ajungă-i savorile dulceții, Principiile-i stricte, de-l scuturați, se rup. Imaginară-i forța-i și nici o lege-a vieții Nu-i sprijină îmbugezitul trup.

Din vina lui voi faceți eforturi inutile Și visurile voastre le-ntîrziați astfel. Dacă-l striviți, mai iute cu zeci și zeci de zile Putem atinge al clasei noastre țel.

Prin'i ial-ici, cu blazonul nros'ici polei'c, Nu mai răbdăm cind prinții reali i-am izgonit. Luați-i de pe tronuri și îi puteți trimite Pe lîngă boi în grajduri, la rînit.

4. ÎNTRE CAMENI

Se sting pe buza zării săruturi reci, livide, Sfielnic vine seara cu pleoapele închise, Aleargă-n urmă somnul foșnindu-și largi hlamide, — Moș nărăvit la jocuri și veșnic beat de vise.

Sub apa fermecată a lunei, înviat Tălăzuiește cîmpul arat pînă departe Și din adîncuri suie mereu vibrînd curat, Necontenitul clocot al sevei fără moarte.

Am înnoptat în miezul acestui vast decor La focul cu lumina deschisă ca o rază Cînd tractoriști-n ceată cîntau încetisor Si cind păreau tractoarele de stană.

Cintau ceva nostalgic, ce n-am mai anzit, Frînturi de dor, de visuri, o lacrimă p elinsă... Dar în acestea toate, atît de liniștit Plutea o fericire necuprinsă.

Munciseră, cu mușchii de-odihnă furnicați, Cîntau pînă la lacrimi, privind în depărtare. Era pînă și dorul pentru acești bărbați O băutură tonică și tare.

In noaptea luminoasă au prins să are iar Sunîndu-și din motoare o muzică mai nouă. Un iepure în față zvîcni, orbit de far Ciulind hazliu urechile-amîndouă.

Nu se ferea din rază, săltă, apoi se-opri ; Urechle-i pe spate căzură, sure glugi. Zîmbise tractoristul duios și-l sfătui — — Fugi, prostule, de-acolo. Haide fugi.

Cimpia nesfirșită se preschimba la față Brăzdată de puterea brutală din tractor. Iși înclinase luna un corn, a dimineață; Roș iepure pe zare sălta într-un picior.

Pe brazde lunecară săruturi noi, candide Si dimineața ochii sfielnic și-a deschis În van umblase somnul foșnindu-și largi hlamide, Moș nărăvit la jocuri și veșnic beat de vis.

Prin 1943, la redacția cotidianului "Viața" din București, str. Lipscani, colț cu Sf. Gheorghe, unde am lucrat și eu o vreme, l-am reîntilnit pe Liviu Rebreanu. Anii de trudă literară extraordinară, timpul enorm cheltuit la masa de lucru, lupta cu viața, cu vicisitudinile ei lăsaseră urme evidente pe fața si în părul lui.

L-am ascultat printre alții și eu. sfios, dintr-un colț, în picioare, ca mai mic ce eram pe acolo, în norii grei ai fumului de țigară, lingă aburul de cafea tare. Și l-am ascultat de multe ori. Admirația mea a fost întotdeauna netărmurită. Mi-am făurit astfel pentru mine, pentru munca mea literară, din cugetările sale, o religie, un monument trainic în sufletul meu. Adincimea gindirii sale, plină de substanță, stilul său lapidar, concizunea sa deosebită, măsura, cumpătul său în toate, franchețea, sinceritatea, timbrul său, care îmi sună si acum armonios în urechi, venind parcă atît de departe și totuși viguros, mi-au încălzit și mie visurile de-a lungul anilor. Și în clipa aceasta îi simt puternic prezența binefăcătoare.

Et in Arcadia ego.

Am cunoscut ce a însemnat o strîngere de mînă a lui Liviu Rebreanu, caldă, sinceră, încurajatoare, într-o lume plină de amaruri prin care a trecut și el în măretia

Reamintesc — ca un crez — numai cîteva din ideile-cheie ale lui Liviu Rebreanu, intrate definitiv în circulația preocupărilor noastre literare, în patrimoniul național. Scrisul nu-i o jucărie agreabilă și nici mai cu seamă o jonglerie cu

fraze, spune el.

Arta înseamnă creație de oamoni
și de viață. Creînd oameni vii, cu
viață proprie, cu lume proprie, scriitorul se apropie de misterul eter-

Arta, gindindu-ne în cazul de față la literatură, trăiește prin ea și pentru ea însăși. Durabilitatea ei atirnă numai de cantitatea de viață veritabilă pe care o cuprinde. Creația nici în literatură nu face salturi. Ea este o verigă între trecut și viitor. Ea își implintă adinc rădăcinile în pămint, ca să se poată urca. Mai sus, spre cer.

Sinceritatea e calitatea de căpete.

Sinceritatea e calitatea de căpete, nie a scriitorului adevărat. Sinceritatea față de sine, din care izvorăște, sinceritatea față de artă. Dacă nu te dărulești întreg artei în clipa creației, nu vei atinge niciodată telul suprem.

Creația literară nu poate fi decit sinteză. Omul pe care-l rugrăvești tu o fi avind, și trebute să abă, fără doar și poate, asemănări cu alte mii de oameni, dar cunul tău tră-ieste numai prin ceea ce are unic și deosebit de toți cameni, din toate vremurile. Unic insă e numai sufletul. Viața eternizată prin miscări sufletesti inseamnă realism adevăratul sens al cuvintului. Temelia creației rămine negres i expresia, nu ca scop, ci ca m. l. Ea. ca să fie exactă, iți cere reapării multă, foarte multă zbuctumere. Psihologia și obiectivi tatea merg alituri și presupun aceeași retragere a eului scriitoricesc în ci liul i mai modest al sufletului, spre a lăsa h desfășurării creației. Fără am-stecul d rect al autorului, pere peate crește și trăi independent.

Liviu Rebreanu response astitilitără nici un fel de ezitare, o pierea fotografică a vietil Artistii, afirmă el, nu copiază rici aditarea

Rebreanu acordă cardinală cun aster : ten - - > > realităților autohtene, d ma nasiune și o lued tate cr ti â neintrecuiă.

După el literatura, pemintul singele constituie trinitatea care reprezintă o natiune în lume. Închei, cred în mod nimerit, ca

sfatul pe care il da George Cosauc tinărului — pe atunci — Liviu Rebreanu la revederea în București, sfat valabil pentru not toți și astăzi:

Muncă, răbdare, încredere! Fără de-astea nimeni să nu încerce me-seria scriitorului. Talentul e un dar fără de pret, neapărat, însă singur, fără multă, foarte multă trudă, rămine sterp. Să fii onest cu tine însuți, să crezi în ceea ce scrii și să mai vorbim peste vreun an!

George MOROSAN

TEATRU

Montarea unei piese de Marin Sorescu poate fi o piatră de încercare. A ține dreapta măsură între sclipitoare bufonerii verbale și fundalul tragic al unor nedreptăți istorice cunoscute, între meditația filosofică, istorică, morală în cheie, numai uneori parodică, și gravitatea (înșelătoare) a scenelor domestice, între ieșirile zeflemitoare ale unui mare poet vizavi de instituția criticii literare, transpuse în alt timp istoric și tentația actualizării cu orice preț, este o performanță. Performanta dansului pe sîrmă sau, cu alte cuvinte, posesiunea (aproape fizică) a noțiunii de echilibru.

nerală de lucru făcut cu seriozitate și vigoare profesională. Excelentă ca întotdeauna, nuanțată și inteligentă, interpretarea lui Constantin Florea. Energică și ambițioasă, consistentă scenic cea a lui Cristian Rotaru. Riguros, convingător, temeinic instalat în rol, Liviu Manoliu se află la o cotă înaltă a profesionalismului. Jocul Mioarei Ifrim, ca și cel al Adei Gărțoman, elegant, și sigur, ne convinge încă o dată despre valoroasele disponibilități ale celor două actrițe. Prezențe scenice, inconfundabile, Radu Duda și Adrian Păduraru suferă, pe alocuri, de o oarecare cris-

"RĂCEALA"

de MARIN SORESCU

Este cora ce reuseste, în foarte mare măsură, regia Nicoletei Toia, în recenta montare de la Municipalul sucevean. Adică: un decupa; intelgent și funtomal si ne, poro nd de la un tixt imprimit, avitat de autor Vizianea regulatătă a alt, credem, în sidere, între altele, imperarea unei lusare înclinătă ture senă, spre actualizare, datirate unei explicabile și lăudabile pofte du ser a interpre-

Vier.

Vorbim, asadar, despre o regie generoasă și fermă în acelasi timp, modernă fără osientație, care luminează sensurile majore ale piesei, consecventă cu propriile sale opțiuni, cărela structura secvențională a spectacolului nu-i stirbeste din rotuniime și unitate, deci coerentă și convingătoare specacular. Scenografia (Rodica Arghir), decorurile, muzica s-au dovedit a nu fi niste simple auxil are, care pot fi evaluate separat, comparindu-le mai mult sau mai puțin favorebil cu acțiunea regizorală, ci niște componente integrate armonios unui întreg viabil numit spectacol.

Evoluțiile scenice s-au produs în consonanță cu impresia gepare, ceea ce reduce din tensiunea unor scene, mai ales a celor finale. Prezentă pentru prima dată pe scena suceveana Carmen Ciorcilă indreptățeste speranțele iubitorilor teatrului de calitate. Oarecum neutru faze rol. în sensul unei incomplete fuziuni între participarea emotiorală și cea afectivă, Nicolae Manolache își poate face simtită mai puternic prezența printr-o nuanțare atentă a mțiloacelor de expresie scenică. Împecabile, într-o partitură redusă, Pusa Darie și Marina Ștefanache. Vasile Copocaru face o prestație corectă, fără disonanțe fată de nivelul general al spectacolului.

Cu anumite rezerve față de unele scene colective, în care relațiile dintre interpreți nu par a fi perfect rodate și față de o anume lipsă de relief a scenei finale, expresie a unei înțelegeri profunde, umane, patriotice a unui anumit topos spiritual, se poate afirma cu certitudine că am asistat la cel mai bun spectacol de pînă acum al Municipalului sucevean. O rațiure în plus de a fi optimiști în continuare.

Viorel DÄRJA

-CONSEMNĂRI

■ DECADA CULTURII LA SUCEAVA

Ediția din acest an, moment de referință în viața spirituală a Sucevei, s-a structurat pe cicluri de manifestări specifice: Ziua educației politice și culturii socialiste, Ziua artelor plastice, Ziua educației materialist-științifice, Ziua educației juridice și civice, Ziua literaturii, Ziua creației tehnico-științifice, Ziua cinematografiei, Ziua muzicii, Ziua teatrului. Programul decadei a inclus astfel o bogată paletă de acțiuni și activități în măsură să satisfacă cerințele și afinitățile celor mai diverse categorii de beneficiari și iubitori de cultură, de știință, de frumos.

Au reținut atenția, între altele, expozițiile de artă

Plastică semnate de Ion Carp Fluerici, Mircea Dăneasa, Virgil Parghel și Mihai Pînzaru-Pim, masa rotundă "Dimensiuni culturale bucovinene", cu participarea lui Traian Cantemir și Ion Popescu-Sireteanu, spectacolul de gală al filmului "Promisiuni", în prezența unui grup de realizatori de la Casa de filme Cinci, simpozionul muzical susținut de conf. univ. Vasile Spătărelu și lector univ. Viorel Munteanu, medalionul muzical dedicat compozitorului Andrei Lipovan, deschiderea Studioului de poezie "Albatros" de la Casa de Cultură a Sindicatelor, premiera piesei "Răceala", de Marin Sorescu, pe scena Teatrului muncipal, expoziția de fotografii "Suceava — realizări și împliniri în Epoca Nicolae Ceaușescu" aparținind fotoreporterului Dumitru Vințilă (I. B.).

SALONUL CARȚII

Organizat în incinta Galeriei de Artă, Salonul cărții de la Suceava (ediția a zecea) a oferit și de această dată publicului cititor posibilitatea cunoașterii și înformării asupra producției editoriale românești, prin prezentarea celor mai reprezentative titluri reunite în expoziția deschisă cu acest prilei, și a unui util și amplu dialog cu autorii și editorii de carte.

Atît la Suceava, cît și în numeroase localități din județ, în întreprinderi, așezăminte culturale, școli îi instituții au avut loc lansări de noi volume și întilniri cu autorii acestora, colocvii și dezbateri pe teme de largă audiență.

Consemnăm prezența la cdiția din acest an a scriitorilor Vas.le Andru, Nicolae Turtureanu, Vicențiu Donose, Grigore Ilisei, Augustin V. Pop. Mekola Korsiuc, Felicia Marinca, Monica Zvrijinschi, Areta Şardru, Mihail Iordache, Marcel Mureșeanu, Ion Beldeanu, Constantin Ștefuriuc, George Damian, Ion Filipciuc, Onu Cazan, Gheorghe Lupu, Victor Rusu, Mircea Tinescu, Ioan Negriuc, Dragoș Nisioiu, Constantin Blanaru, George Bodea. De asemenea, în zilele desfășurării Salonului au participat reprezentanți ai Editurilor Junimea, Kriterion. Albatros și Sport-turism (I. B.).

M PARTICIPARE

La Sebes, județul Arad, a avut loc "Întîlnirea veteranilor", manifestare comemorativă, amintitoare a eroicelor lupte pentru eliberarea patriei, din toamna anului 1944, de pe Valea Crișului Alb. De la Suceava au participat veteranii Matei Hulubei, Aurel Prudeanu, Mihai Frumosu, Petru Curcă si Silviu Săveanu. Un cald cuvînt evocator al acelor momente de neuitat a rostit, din partea grupului de suceveni, tovarășul Matei Hulubei, în localitătile Prunișor și Gurahonț. (M.M.).

CEL MARE" DIN SUCEAVA LA 125 DE ANI

Prestigioasa instituție de învățămînt, cu o impresionantă carte de vizită în pregătirea și formarea a numeroase generații, Liceul "Ștefan cel Mare" din Suceava și-a sărbătorit în această toamnă (2!—27 octombrie) cea de a 125-a aniversare a existenței sale. La adunarea festivă organizată cu acest prilej au luat parte reprezentanți ai organelor judetene și municipale de partid și de stat, ai Comitetului Central al U.T.C., ai Ministerului Educației și învățămîntului, numeroși invitați din judet și din țară, conducători de întreprinderi și instituții, personalități ale vieții culturale și știntifice, fosti și actuali elevi și profesori.

La liceul sărbătorit a avut loc o sesiune știintifică jubiliară și s-au deschis o expoziție de pictură, o alta de filatelie și numismatică și o expoziție a creației tehnico-științifice (I. B.).

EXPOZITIE

Ultima expoziție a lui Virgil Parghel deschisă la Galeria de artă din Suceava certifică (și prin numărul mare de lucrări) un artist ce și-a definitivat cu claritate programul. Valorificînd suprematia volumului, dialogînd modulat pe familii cromatice, vibrînd atmosfera, artistul ne introduce pe un teren "propriu" în care, filtrată printr-un diapazon personal, culoarea se așterne pe suprafete exacte, strălucind fără ostentație. Virgil Parghel pare a se elibera de o energie intrinsecă printr-o stiintă (dobîndită la momentul oportun) și însușită în mod deliberat, cu măsură: punerea în valoare a sensibilității desenului — în portrete —, "roscrierea" naturii — în peisaje —, degajarea unui lirism reținut — în naturi statice cu flori. (P. D.).

JUBILEU 125

Sub acest generic Liceul "Stefan cel Mare" din Suceava a editat o interesantă și documentată publicație prilejuită de împlinirea a 125 de ani de existență. Din sumar reținem articolul Omagiu. semnat de tovarășa Floarea Leustian, secretar al Comitetului Judetean Suceava al Partidului Comunist Român, un istoric al scolii alcătuit de prof. dr. Rodica Alexandru, precum și mesajele de salut sosite din partea, acad. Cristofor Simionescu, prof. dr. doc. Dim. Păcurariu, scriitorului Mircea Radu Jacoban, conf. dr Ilie Dan. dr. C. Simionescu, dr. N. Mînecan, precum și cele ale unor profesori de ieri și de azi ai liceului. Semnează, de asemenea, mulți dintre elevii cu care în prezent instituția școlară suceveană se mîndreste. (P. L.).

URARE

Multumim, pe această cale, tuturor colaboratoriler și cititorilor Paginilor bucovinene din anul 1985 și le urăm zile senine în anul care vine. izbinzi adevărate în lupta — niciodată încheiată cu paginile din fața ochilor lor.

REALIZATORI: Ion BELDEANU, George DAMIAN, Viorel DARJA, Ion CARP FLUERICI, Mihail IORDACHE, Gh. LUPU, Marcel MUREȘEANU, Ion PARANICI, Mircea TINESCU, Alexandru TOMA

Tehnoredactare: Valentin MILICI

COMITETUL JUDEȚEAN DE CULTURĂ ȘI EDUCAȚIE SOCIALISTĂ SUCEAVA Str. Mihai Viteazul nr. 48

RECENZIE •

Tudor Cristian Roșca: Memorii

Cincizeci de pagini în care 30 de poeme, ziceri polizate cu răbdare, "fotografii" ale unei geografii interioare, la o margine de mileniu în care ne "mințim cu boli elegante" (pag. 19), lîngă rugina impasibilelor "mașinării cu care luna / putea fi coborită pe pămînt (pag. 46), pînă cînd luminile vor pluti / ca niște eroi ciopirțiți la decenta / persoană a treia / "... Viziunile poetului scot în contur o serie de secrete schimbări dinamice neliniștitoare; găsind salvare, în poezie, de terorile lăuntrului, lăsînd deschisă o posibilitate, măcar ochiului, de-a percepe dramatismul fericirii, fără a face uz de speculație savantă. T. Cr. Roșca e dintr-acea stirpe de lirici care sparg surizînd enigmismul eliberînd scurgerea revelațiilor,

"teofaniile", îmblînzind setea înțelegerii, fără să desființeze statutul tainei. Sesizăm, de-a lungul volumului, o atitudine, "serioasă" față de limbă și limba], autorul știind să evite capcanele mimetismului gol și ale teribilismelor metaforice de care suferă mulți din îndrăzneții cavaleri ai condeiului. Între ambele cicluri (Despre con-

între ambele cicluri (Despre condiția poetului și Studiul de bărbat trăgînd o sfoară) există un suficient echilibru, cel de al doilea, însă, conținînd măsura de greutate în care se cintărește primul. Heraldicul gest al "Tragerii sforii" (semantic motiv preluat din Nicolae Lancret), iluminează fondul parabolic al acestei jumătăți de carte, poetul reluind obsesiv, pînă la monotonie, pe alocuri, imagini interioare nu-

trite de un univers utopic, palpat deocamdată numai cu puterea cuvintelor, anamneze ale unui eros ambiguu ori al unor spații devenite nostalgii; durabile doar cînd sînt înzidite în invincibila urzeală a poeziei.

De sintagme emblematice și poc-

De sintagme emblematice și poeme integral citabile nu duce lipsă
volumul. Iată de pildă: "pas cu pas,
strins în harnașamente. / către cine privește toate cuvintele aleargă / dezertează în muzică" / (condiția poetului III, pag. 21), sau excelentul poem cinci, asupra sa, ori
tulburătorul "peisaji", "studiu de
bărbat trăgînd o sfoară II", sau versurile "să nu deprind niciodată alfabetul blestematul de alfabet să
nu simt niciodată poesia pe-aproape" — o veritabilă ars poetica —,
sau antologicul poem variațiuni pe
o temă de Catul.

Deși evită inteligent formulele notației, autorul — un excelsior între reverii închipuite și neîndurătoare luciditate — nu propune dar nici inlătură melancolia, "sfoara" întinsă ca o coardă în octavă, nu ocolește nici zonele aride, neinspirate, ale unor insuficient elaborate construcții, deseori "cu abilitate" salvate de cite un vers final sau de cîte o schpire din context. Sînt mici ecouri cu iz balcanizant, și de "condică în versuri" (pag. 37, 43, 27, 17). Inspirat "colindul" din pag. 44 si versurile unui "firziu continuu... cind se aprind luminile și / se aude pe lumea cealaltă marea vuind (pag. 32) și "pleoapele au pe dinlăuntru gustul banilor" (pag. 31)... Peste toate, poetul rămîne "într-o veșnică mirare către filosofie" (pag. 11), tăcerile sale, mai mult decît cu vintele, oferindu-se celor care "au

urechi de auzit" (pag. 11)...
T. Cr. Roșca e o voce autentică, care treptat, debarasindu-se de inventate incertitudini și timorări, fişi va putea "construi" Poezia, punind la temelie piatra acestei cărți.

Constantin HREHOR

"lată de ce am să vin atîta timp cît voi fi chemat la Suceava"...

Interviu cu poetul Nicolae PRELIPCEANU

 Să începem printr-un detaliu de ordin biografic : ce relație există între Nicolae Prelipceanu și Suceava?
 Întîmplarea sau nu întîmpla-

— Întîmplarea sau nu întîmplarea face să fiu născut la Suceava. Am spus întimplarea, pentru că tot așa de bine puteam să mă nasc în orice alt oraș din România. Am adăugat nu întîmplarea, pentru că tatăl meu era originar din Horodnic — Rădâuți și pentru că începutul vieții lui și școlii lui s-au petrecut pe aici, la Rădâuți.

— De foarte mulți ani ești prezent la Suceava ca membru al juriului Concursului de poezie "Nicolae Labiș", între atitea alte concursuri de acest gen, ce loc acorzi celui de la Suceava?

— Am să repet ceea ce am și afirmat altădată în presă sau, dacă vrei, ceea ce spun cunoscuților și prietenilor mei de cîte ori am prilejul: cred că acest concurs de poezie tînără, care poartă numele lui Labis, de altfel primul inițiat în țară, și nu trebuie să uităm asta, rămîne în continuare (și spersă nu se desmintă, măcar și pentru motivul că celui care i-a dat numele nu i-a fost dat să atingă irsta maturității) singurul ori între puținele care a lansat pînă a.

cum poeți adevărați. Oricum ideea lui trăiește și în celelalte competiții pentru tineri, și mai puțini tineri, care, între timp au proliferat în județele țării. Iată de ce am să vin atîta timp cît voi mai fi chemat la Suceava, iată de ce am să rămîn credincios concursului "La bie"

bis".

— Pentru că veni vorba despre
poezia tînără: ce ne poți spune
despre acest nou val de poeți?

— Am să spun că în parte admir acest nou val și în parte nu sînt de acord cu el. Admir talentul noilor și încă tinerilor autori, admir energia cu care ei se afirmă, imaginația și frenezia poeziei lor, si nu sînt de acord cu momentele în care acestia, sau unii dintre ei, încearcă să nege mult din ceea ce s-a făcut în poezia românească de pină la dînșii.

 Ești autorul unui considerabil număr de cărți de poezie și a cîtorva volume de proză. Nu se poate zice că ai fost neglijat de critică. Totuși, cum apreciezi consideratiile critice, diagnosticul dat de critică

lucrărilor tale de pînă acum?

— Vreau să spun cu maximă sinceritate că am adesea remuscări cînd mă gîndesc la numărul, totusi cam mare, de cărți pe care mi-am permis să le încredințez editurilor. În al doilea rînd, îmi dau seama că cititorii nu așteaptă întotdeauna de la poezie ceea ce le-am putut eu oferi. Cît despre critică, ce să zic? Ca orice scriitor îmi place să

cred că aș fi meritat o mai mare atenție. Și ca să-l citez pe Nichita Stănescu, poate că și-așa e prea mult "ceea ce mi s-a dat".

– Mai scrii proză ?

— Da, mai scriu, e drept mai greu decît o fac prozatorii, deci nu zilnic, iar la anul ar trebui să-mi apară o carte, un roman intitulat "Scara interioară". Dar nu sînt sigur că am să reușesc să fiu de acord cu ceea ce am scris.

— Lucrezi într-o redacție a unei prestigioase reviste de cultură: "Tribuna", din Cluj-Napoca. Cum se vede de acolo mica publicație de Ia Suceava, Pagini bucovinene?

— De la Cluj sau de la București sau din altă parte revista suceveană se vede exact atit cit e, adică drept o expresie a unei miscări literare pe care o cunosc de atita vreme și pe care o prețuiesc, și nu numai eu, adică o formă de manifestare a poeților, prozatorilor și criticilor care trăiesc în Suceava și care se exprimă pe ei spre creșterea și gloria limbii române.

—Cineva reprosa cîndva că revistele literare publică prea puțină creație originală. Crezi că e un exces de critică, de publicistică în aceste periodice?

exces de critică, de publicistică în aceste periodice?

— Eu însumi aș fi putut formula un asemenea reproș. Într-adevăr reproșul se justifică. Nu consider

că e un exces de critică și publi-

cistică, ci cred doar că e un exces de critică și publicistică improvizate. Regretabil este faptul că și atunci cînd e vorba de creație originală sînt deseori preferate producții mediocre, chipurile, pentru că ele oricum nu supără pe nimeni. Din păcate, acestea nu au nici darul să bucure pe cineva.

au nici darul să bucure pe cineva.

— Să revenim la Suceava, Cunoști, și destul de bine, că aici s-a conturat și există o grupare de scriitori notabili care, între altele, editează și acele pagini de care aminteam. Te-aș ruga să emiți o apreciere asupra acesteia sau chiar o recomandare.

— As putea să emit desigur o părere și nu mi-aș permite să fac recomandări. Repet, aici trăiesc scriitori autentici, ca și la București, Iași ori Cluj, ale căror cărți le citim uneori cu același interes, alteori cu același desinterez ca si pe cele ale colegilor noștri din orice altă zonă. Este bine că acești oameni ai scrisului, pretuiți de mine, personal și în grup, au o tribună prin care să se adreseze cititorilor, iubitorilor de literatură (Pagini bucovinene). Nu le doresc alteeva, fiecăruia și tuturor decit să-și păstreze pe mai departe entuziasmul și candoarea atît de necesare realizării unor opere de va-

Discuție consemnată de Ion BELDEANU